

Jokainen päättäjä kunnassa tai hyvinvointialueella vaikuttaa suoraan siihen, millainen arki lapsilla ja nuorilla on. Heidän tekemänsä päätökset näkyvät pitkään asukkaiden elinympäristössä. Silti [vain 11 % suomalaisista](#) kokee, että paikallisessa ja alueellisessa päätöksenteossa huomioidaan pitkän aikavälin vaikutuksia!

Pelastakaa Lapset ry:n [kunta- ja aluevaalikyselyssä](#) kaikki puolueet sanovat haluavansa vähentää [lapsiperheköyhyyttä](#) ja parantaa lasten osallisuutta ja turvallisuutta. Mutta tunnetko työkalut, joilla päättäjä voi aidosti vaikuttaa lasten, nuorten ja perheiden puolesta? Millä tavalla päätöksentekoprosesseissa voi varmistaa, että lasten etu toteutuu?

Askel 1 - Ota haltuun lapsivaikutusten arviointi!

Lapsivaikutusten arviointi (LAVA) selvittää, millaisia hyötyjä tai haittoja lapsiin kohdistuvilla päätöksillä on. Se on yksi päättäjän keskeisimmistä työkaluista [lapsen edun](#) arviointiin. Tiesithän, että YK:n lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa päättäjiä siihen – laintasoisesti, jokaisella päätöksenteon tasolla?

Näillä pääset liikkeelle!

Miten lapsivaikutusten arviointi toteutetaan ([Suomen Unicef](#))

Lapsivaikutusten arviointi kuntapäättäjälle ([LSKL 2021](#))

Lapsivaikutusten arviointi hyvinvointialueelle ([LSKL 2022](#))

ALUE- JA KUNTAVAALIT 2025

Hyödynnetään Lapsen oikeuksien työkalupakkia!

Sitran [Tulevaisuusbarometrin](#) mukaan lasten ja nuorten hyvinvointi tulee olemaan yksi merkittävimmistä tekijöistä kunta- ja aluevaalien äänestyspäätöksissä. Nyt on aika tehdä muutos – kunnissa ja hyvinvointialueilla meillä on mahdollisuus rakentaa kestävää tulevaisuutta lapsille, nuorille ja meille kaikille.

Lapsivaikutusten arviointi ei ole hyväntekeväisyyttä tai arvovalinta lapsiperheiden ja jonkin toisen ihmisryhmän välillä. Se on osa tavanomaista kunnan, hyvinvointialueen tai valtion toimintaa ja auttaa hahmottamaan, millä eri tavoilla päätös vaikuttaisi lasten, nuorten ja perheiden elämään. Se tuo näkyväksi lasten omat näkökulmat asiaan ja toteuttaa siten osallisuutta.

Askel 2 - Lapsibudjetointi on tiedolla johtamista

Lapsibudjetointi (LABU) on lapsiin kohdistuvien julkisten varojen lapsenoikeusperustaista analysointia ja vaikuttavuuden vahvistamista. Eduskunta edellytti jo [sote-lait hyväksyessään](#), että hallitus kehittää lapsibudjetointia ja lapsivaikutusten arviointia siten, että ne voidaan ottaa käyttöön hyvinvointialueiden talousarvioissa.

[Paine talouden sopeutuksiin](#) haastaa palveluita hyvinvointialueilla. Kaikilla hyvinvointialueilla on kuitenkin jo määriteltä [perhekeskuksen palvelukokonaisuus](#), 19 alueella on perheiden kohtaamispaikat ja 16 alueella sähköinen perhekeskus.

Valtiovarainministeriössä tarkasteltiin [kuntien ja hyvinvointialueiden lapsibudjetoinnin](#) kehittämistarpeita (2022). [Lapsibudjetoinnin käyttöönoton pilotti](#) (Kansallinen lapsistrategia 2025) hahmotteli alueellisia toimintamalleja.

ALUE- JA KUNTAVAALIT 2025

Nyt on aika kokeilla laajalti ja jakaa tietoa, jotta löydetään toimivimmat ratkaisut! Lapsibudjetointi on otettava käyttöön jokaisen hyvinvointialueen ja kunnan vuosittaisessa talousarviossa. Joko se on käytössä teillä?

Tällä pääset liikkeelle!

Infograafi lapsibudjetoinnista
([Lastensuojelun Keskusliitto 2023](#))

Askel 3: Lapsilla ja nuorilla on oikeus osallistua!

Sopimusvaltiot takaavat lapselle, joka kykenee muodostamaan omat näkemyksensä, oikeuden vapaasti ilmaista nämä näkemyksensä kaikissa lasta koskevissa asioissa.

Lapsen näkemykset on otettava huomioon

lapsen iän ja kehitystason mukaisesti.

[YK:n lapsen oikeuksien sopimus, artikla 12](#)

Jokaisen lapsen on tärkeää saada alusta alkaen kokea olevansa merkityksellinen ja kuuluvansa yhteisöön. [Osallisuus](#) toteutuu, kun lapsi tai nuori saa riittävästi tietoa itseään koskevista suunnitelmista ja päätöksistä, pystyy ilmaisemaan mielipiteensä niistä ja voi vaikuttaa itseään koskeviin asioihin.

Näillä pääset liikkeelle!

Osallisuus kuuluu kaikille -video
([LSKL 2020](#))

Kokemustieto tehokkaan päätöksenteon mahdollistajana -webinaari 11.6.2025
[osallistu tästä: lskl.fi](#)

Lapset ja nuoret ovat omien asioidensa parhaita asiantuntijoita! Tutkimus- ja viranomaistietoa tulisi päätöksenteossa täydentää [kokemustiedolla](#). Kun lapset, nuoret ja perheet otetaan mukaan [kehittämiseen](#), saadaan todellisiin tarpeisiin vastaavia palveluita.

”Vanhat ihmiset joskus miettii oudosti.”

Lapsen vastaus lapsen oikeuksia koskevassa kyselyssä
([LSKL 2024](#))

Joidenkin lasten ja lapsiryhmien osallisuus vaatii toteutuakseen erityishuomiota. Osallistuminen on [lakisääteinen oikeus](#), joka on varmistettava myös [haavoittuvassa asemassa](#) ja [syrjinnän vaarassa](#) oleville, [eri kieliryhmille](#), [pienille lapsille](#) sekä [vammaisille lapsille](#).

Suomen Unicefin

Lapsiystävällinen kunta -malli auttaa tekemään lasten hyvinvoinnin kannalta oikeita ratkaisuja. Mallissa on mukana 59 kuntaa ja se tavoittaa 55 % Suomen lapsista!

Ennakkoäänestys käynnistyy nyt! Viimeistään vaalipäivänä 13.4.2025 varmistetaan, että kaikissa kunnissa ja kaikilla hyvinvointialueilla valituksi tulee ehdokkaita, jotka huolehtivat lasten edun toteutumisesta. Mainosta Ääni lapselle -ehdokkaiden listaa ja vaikuta!

ALUE- JA KUNTAVAALIT 2025

Lapsen oikeuksien työkalupakkiin kuuluu, että päättäjä tuntee lapsivaikutusten arvioinnin ja lapsibudjetoinnin perusteet sekä huolehtii, että lasten ja nuorten osallisuus toteutuu ja palvelurakenteet toimivat. Myös jo tehtyjä päätöksiä on uskallettava arvioida uudelleen!

Muistilista sinulle, tuleva päättäjä!

- Varmistetaan, että hyvinvointialueen strategiassa ja kunta-strategiassa on seuraavat kirjaukset ja pidetään niistä kiinni:
 - Hyvinvointialueen/ kunnan päämääränä on lapsen oikeuksien ja hyvinvoinnin edistäminen.
 - Laaja lapsivaikutusten arviointi tehdään aina, kun päätöksellä on merkittäviä vaikutuksia lapsein ja nuoriin.
 - Lapsibudjetointi otetaan käyttöön vuosittaisessa talousarviossa.
- Varmistetaan, että talousarviossa budjetoidaan lapsein, nuoriin ja perheisiin ja että painopiste on varhaisessa tuessa.
- Johdetaan tiedolla! Valtuutetun laajan tiedonsaantioikeuden turvin voi vaatia viranhaltijoilta tietoa siitä, miten kunnan tai alueen lapset, nuoret ja perheet voivat.
- Kuunnellaan lasten, nuorten ja perheiden palveluiden suunnittelussa kokemusasiantuntijoita.
- Varmistetaan, että osallisuus toteutuu kaikilla lapsilla ja lapsiryhmillä.

Työkaluja lasten ja nuorten huomioimiseksi päätöksenteossa